

National mammografiscreening – hvor langt er vi?

Screeningschef Ilse Vejborg

Danmark er et af de europæiske lande, hvor incidensen af brystkræft hos kvinder er høj, og et af de lande i verden, der har den højeste dødelighed af brystkræft. Sammenlignet med vore nordiske naboer, som alle har haft landsdækkende mammografiscreening i en årrække, har Danmark den højeste brystkræftdødelighed. Samtidig er Danmark et af de lande, hvor debatten om fordele og ulemper ved mammografiscreening har været mest intens.

OPSTART OG UDFORDRINGER

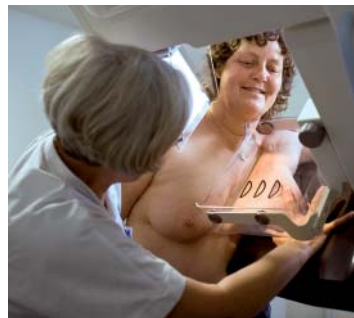
Mammografiscreening startede i Danmark i 1991 i København, 1993 på Fyn, 1994 på Frederiksberg, 2001 på Bornholm og i 2004 i Vestsjællands Amt. Folketinget vedtog i 1999 en lov, der påbød amterne senest i år 2010 hvert andet år at tilbyde mammografiscreening til kvinder i alderen 50-69 år, i alt ca. 675.000 kvinder. I forbindelse med Aftale om Kræftplan II i 2005 blev fristen fremrykket. Det blev besluttet, at tilbuddet skulle være udbredt til hele landet inden udgangen af 2007, og at første runde skulle være afsluttet inden udgangen af 2009. Samtidig blev pakkeforløb for kræft indført i løbet af 2008. Det har været en stor udfordring for alle regioner at opbygge bæredygtige organisationer og rekruttere og uddanne det nødvendige personale sideløbende med udrulningen af screeningstilbuddet. Tre af fem regioner startede i 2007, de øvrige to startede i 2008. Alle forventer at slutte første screeningrunde i henholdsvis 2009 og 2010. Mammografioptagelserne foregår overalt med digitalt udstyr og lagres digitalt (Figur 1).

KVALITETSSIKRING

Kvalitetssikring af et mammografiscreeningsprogram er essentiel for at sikre en balance mellem høj effektivitet med lave omkostninger og for at minimere de utilsigtede effekter. Succeskriterierne for et screeningsprogram er reduktion i sygelighed og dødelighed som følge af sygdommen, men effekten kan tidligt måles efter mindst 8-10 år. Det er derfor afgørende at have detaljerede data til at monitorere programmerne undervejs. Screeningsprogrammer i København og på Fyn har haft disse data. Data er løbende monitoreret i henhold til *European Guidelines for Quality Assurance in Breast Cancer Screening*, og resultaterne er publicerede [1, 2]. Effekten på brystkræftdødeligheden efter ti års screening er opgjort for det københavnske scree-

FIGUR 1

Alle regioner har digitalt mammo-grafiudstyr og digital arkivering, hvilket gør det muligt at sende og vurdere undersøgelserne på tværs af hospitalerne i regionen. Kilde: Fotoet er udlånt af Kræftens Bekæmpelse.

ningsprogram [3]. Resultater angående betydningen af uddannelsesniveau på deltagelsesprocenten og indflydelsen af et tæt brystvæv på mammografiscreening er for nylig publiceret [4, 5].

MAMMOGRAFI-SCREENINGSDATABASE

For at sikre kvaliteten af det danske mammografiscreeningsprogram initierede Danske Regioner og Sundhedsstyrelsen i 2007 Dansk Kvalitetsdatabase for Mammografiscreening, som med udgangspunkt i kliniske retningslinjer og kvalitetsindikatorer skal overvåge og forbedre kvaliteten. Styregruppen for databasen har på baggrund af flere europæiske retningslinjer udarbejdet kliniske retningslinjer og har udvalgt og defineret 11 kvalitetsindikatorer. Databasen opsamler data fra de regionale invitationsdatabaser, Patobanken, Det Centrale Personregister samt Landspatientregisteret. Vurdering af validiteten af de første indsamlede data pågår aktuelt.

KORRESPONDANCE: Ilse Vejborg, Mammoradiologisk Afsnit X2022, Rigshospitalet, Mammografiscreeningsprogrammet i Region Hovedstaden, DK-2100 København Ø. E-mail: ilse.vejborg@rh.regionh.dk

INTERESSEKONFLIKTER: Ingen

LITTERATUR

1. Mammography screening for breast cancer in Copenhagen April 1991-March 1997. Mammography Screening Evaluation Group. *Apms* 1998;83:1-44.
2. Njor SH, Olsen AH, Bellstrøm T et al. Mammography screening in the county of Fyn. November 1993-December 1999. *APMIS* 2003;110:1-33.
3. Olsen AH, Njor S, Vejborg I et al. Breast cancer mortality in Copenhagen after introduction of mammography screening: cohort study. *BMJ* 2005;330:220.
4. von Euler-Chelpin M, Olsen AH, Njor S et al. Does educational level determine screening participation? *Eur J Cancer Prev* 2008;17:273-8.
5. Olsen AH, Bihrmann K, Jensen M-B et al. Breast density and outcome of mammography screening: a cohort study. *Br J Cancer* 2009;100:1205-8.

STATUSARTIKEL

Dansk Selskab for Radiologi